

dés azért is különösen érdekes, mert Tibet példája a buddhista vallás széles elterjedtsége folytán ázsiai milliók figyelmét vonja magára.

A *Tibet újjászületése* több, mint egy szokásos úti, vagy riportkönyv. Mindvégig érdekesítő olvasmány, amelynek megírásában a szerző a személyes élmények mellett helyes arányban használt fel szociográfiai elemeket, és hiteles történeti adatokat. A sok érdekes képet is tartalmazó könyv az olvasóközönség széles rétegeinek figyelmére érdemes. Számos vonatkozása folytán, mint antiklerikális anyag is felhasználható.

Csiki Ottó

FORRADALOM ÉS PAPI REND

Kossuth, 183 old. 16 Ft. (Ajánlott)

Még mindig szűkében a magyar olvasóközönség az olyan könyveknek, amelyek a felvilágosodás korában, az ésszerű gondolkodás jegyében, a vallási ideológia és az egyházi visszaélések leplezésére születtek. Történtek ugyan törlesztések, így pl. a *Kossuth* kiadó *Meslier* abbé *Testamentum* című könyvének megjelentetésével olyan művet adott a közönség kezébe, amely nemcsak a 18. századot lepte meg, de meglepetés a mai olvasónak is. Olyan valaki írta, aki maga egész életét, mint plébános, az egyház szolgálatában töltötte. De, hogy mennyire csak kényszerűségből s hogy valójában hogyan undorodott attól, amit végeznie kellett, éppen a *Testamentum* rá a bizonyíték.

De nem kevésbé számíthat érdeklődésre az a gyűjtemény is, amely „*Forradalom és papi rend*” címmel Tordai György válogatásában, bevezető tanulmányával jelent meg, s amely a magyar 1848-as szabadságharc sajtójából ad egy csokorra valót. E cikkek részben az egyház és papjai magatartását leplezik le, részben pedig — éppen az alapos ismeret birtokában — már egyház- és vallásellenesek. Bár ez utóbbi vonatkozásban az időszerű politikai, taktikai megfontolások mérsekletet parancsoltak, nem kétséges, hogy annak a reformnemzedéknek a legjava nem táplált illúziókat sem a vallás, sem az egyházakat illetően. Természetesen látták az örvendetes kivételeket is. Akadtak, akik vállaltak üldözést, sőt halált is, de a döntő többség, a főpapság és az alsópapság jó része egyértelműen szegült szembe 1848. eszméivel, vívmányaival és szabadságharcával.

A márciusi reform-nemzedék a 18. század klasszikus értékű műveinek visszhangjaként, világosan felismerte, hogy a vallás segítségével az egyház csak addig befolyásolhatja az embereket, amíg az észbeli növekedés, a felvilágosodás nem érezteti hatását. Ez az álláspont sajátosan a felvilágosodás filozófiájából táplálkozott. Képviselői nem ismerték fel teljes jelentőségében a társadalmi viszonyok szerepét a vallási ideológia fenntartásában. De ez utóbbi sem teszi feleslegessé a felvilágosodás jegyében folyó felvilágosító munkát. Hisz amilyen mértékben az „ésszerű” gondolkodás terjed, még kapitalista világban is úgy szorul vissza a vallási ideológia, mégha az egyház politikai felhasználásáról nem mondanak is le.

A „*Forradalom és papi rend*” című gyűjteményben tehát meglevenedik előttünk a márciusi forradalom szenvedélyes és bátor igazságkeresése. E cikkek olvasása arra is jó, hogy észrevegye az olvasó: nincs olyan a vallással és egyházzal kapcsolatos intézkedés az 1945. utáni években, amelynek megvalósítását már az 1848-as márciusi nemzedék is ne kívánta volna.

A szerzetesrendek felosztása, a papi-egyházi birtokok kisajátítása, egyház és állam elválasztása s így tovább. Ilyen szempontból sem árt, ha a könyvtárosok felhívják a könyvre a figyelmet.

Érthetetlen viszont, hogy a kiadó miért ilyen hitvány papirosra nyomatta és miért papíroskötésben bocsátotta ki. A papírkötés réme a gyűjtőnek, réme a könyvtárosnak. Ma maídnem mindenkinek tömött a könyvespolca s az ilyen kötetű könyvek gerince már az első — még oly óvatos kihúzás alkalmával — beszakad. — S uevancsak érthetetlen, miért nincs tartalomjegyzék, név és tárgymutató. főleg akkor, amikor egyes személynévek is csak hiányosan, keresztnév nélkül szerepelnek, még a bevezető tanulmányban is.

Szij Rezső

Szépirodalom

Henrik Ibsen

PEER GYNT

Magvető, 242 old. 24,50 Ft

Az irodalomtörténészek sokat foglalkoznak a Peer Gynttel. Megállapították, hogy Ibsen 1867 januárjától októberéig Rómában írta meg legnagyobb drámai költeményét. Megkeresték azt a norvég népmesét, amelyből a dráma első felvonásának vázlatát meríthette, sőt arról is beszélnek, hogy egy nagyzási hőbortban